

Ігор Дармограй

здобувач PhD кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ВІДКРИТОГО БАНКІНГУ

Трансформація глобального фінансового простору на сьогодні визначається переходом від закритих банківських систем до моделі відкритого банкінгу (англ. Open Banking). Якісна зміна надання банківських фінансових послуг стає можливою завдяки використанню відкритих інтерфейсів прикладного програмування (англ. Application Programming Interface) (далі – API). В контексті європейського шляху розвитку України постає необхідність адаптації вітчизняного фінансового сектору до вимог Директиви Європейського Союзу (далі – ЄС) про платіжні послуги (англ. Payment Services Directive, далі – PSD) PSD2 [1] та впровадження інноваційних стандартів взаємодії між банківськими установами та клієнтами.

Отже, актуальним є вивчення механізмів інтеграції концепції відкритого банкінгу в сучасний ринок банківських послуг, спрямованої на покращення конкурентоспроможного та інклюзивного цифрового фінансового середовища.

Дослідженням системи відкритого банкінгу присвятили свою працю М. Бугаєвський та О. Яріш, які підкреслюють суттєвий його вплив на розвиток фінансового сектору «через збільшення конкуренції серед учасників платіжного ринку, поліпшення якості платіжних послуг, зниження вартості та більшої зручності їх використання, фінансову інклюзію, інновації» [2, с. 46].

Потенціал розвитку Open Banking вивчали М. Шаренко та К. Добрунова, які наголосили, що «успішне впровадження відкритого банкінгу вимагає подолання низки бар'єрів, таких як технічні, правові та соціальні виклики» [3, с. 555].

Розглядаючи відкритий банкінг, як тренд розвитку сучасних технологій, Ж. Довгань та Ю. Галіцейська здійснили SWOT-аналіз банків в контексті Open Banking, який показав, що «банки повинні зосередитись на своїх сильних сторонах, таких як імідж надійного партнера, якому довіряють, щоб вижити в конкурентній боротьбі на ринку» [4, с. 115].

Фундамент для розвитку відкритого банкінгу заклало ухвалення Директиви про платіжні послуги (англ. Payment Services Directive, далі – PSD) в Євросоюзі у 2007 року. У 2015 році було прийнято другу Директиву про платіжні послуги (PSD2), яка офіційно набула чинності 2018 року [2, с. 44]. Упровадження відкритого банкінгу викликало стрімке поширення відкритих API у всьому світу.

У 2023 році Національний банк України затвердив Концепцію відкритого банкінгу (далі – Концепція), що визначає напрями розвитку, дорожню карту та ключові вимоги до впровадження в Україні відкритого банкінгу [5].

Порядок щодо застосування відкритого банкінгу (отримання надавачами платіжних послуг доступу до рахунків користувачів) набув чинності у серпні 2025 року після внесення відповідних змін до Закону України «Про платіжні послуги» [6].

Проте для національної банківської системи впровадження відкритого банкінгу може означати певні виклики, пов'язані як з технічною стороною, так і з фінансовою. Так, хоча Національний банк України (далі – НБУ) впроваджує єдині специфікації, багато банків мають застарілі програмні комплекси, що автоматизують ключові бізнес-процеси організації в режимі реального часу, які складно та дорого адаптувати під вимоги Open Banking

Іншим викликом є кібербезпека. Відкриття доступу до банківських даних через сторонні додатки створює нові можливості для кібератак. Існують підвищені ризики безпеки щодо даних під час їх передачі.

Також одним із головних викликів є психологічний бар'єр та довіра споживачів [7]. Для успіху Open Banking клієнти має бути готовими до відкриття банківських даних. Проте, високий рівень недовіри до передачі фінансової інформації гальмує ефективно впровадження новітніх технологій.

Отже, для запровадження відкритого банкінгу наблизить національну систему фінансових послуг до міжнародних стандартів, а успішне подолання викликів, пов'язаних із впровадженням відкритого банкінгу, дозволить підвищити якість фінансових послуг для споживачів.

Список використаних джерел:

1. PSD2: Все, що вам необхідно знати про оновлену Директиву ЄС. URL: https://www.fin.do/uk/blog/qbt5qaxcl3qk78ny4k1difos_psd2-vse-sho-vam-neobhidno-znati-pro-ovnlenu-direktivu-yes
2. Бугаєвський М., Яріш О. Концепція відкритого банкінгу України та перспективи впровадження. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті*: тези доп. XLVII Міжнар. наук. студ. конф. за підсумками НДР студентів за 2023 рік (м. Полтава, 25 квітня 2024 р.). Полтава: ПУЕТ, 2024. С.44–46.
3. Шаренко М. С., Добрунова К. В. Open Banking в Україні: потенціал розвитку та переваги для споживачів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 552–556.
4. Довгань Ж. М. Галіцейська Ю. М. Open-банкінг як тренд розвитку фінансових технологій. *Інноваційна економіка*. 2021. № 5-6. С. 111–116.
5. Концепція відкритого банкінгу в Україні. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Open_banking_conception_NBU_2023.pdf?v=16
6. Про платіжні послуги: Закону України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
7. Квасниця О. В. Теоретичне обґрунтування та фінансові детермінанти споживчої поведінки населення. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. № 3 (17). С. 180-192. URL: <https://dSPACE.wunu.edu.ua/items/5fc36a70-15c1-4db7-89b5-a4276ee5bb6c>